

**TALIM STRATEGIYASI: YUQORI MALAKALI BO'LAJAK PEDAGOG
KADRLAR TAYYORLASH ISTIQBOLLARI**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
21.10.2025

**BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI KELGUSI KASBIY FAOLIYATIDAGI
KONFLIKTLARNI BOSHQARISHGA O'RGATISH METODIKASI.**

Qodirov Hokimboy

Qo'qon davlat universitet talabasi

Annotatsiya: Mazkur ishda bo'lajak o'qituvchilarni kelgusi kasbiy faoliyatida uchrashi mumkin bo'lgan konfliktlarni boshqarish ko'nikmalarini shakllantirish masalalari yoritilgan. Unda ta'lim jarayonida yuzaga keladigan turli nizoli holatlar, ularning sabablari va oqibatlari tahlil qilinadi hamda konfliktlarni oldini olish, konstruktiv yo'l bilan hal etish metodikasi ishlab chiqiladi. Shuningdek, kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish, empatiya, o'zini tuta bilish va murosaga kelish kabi shaxsiy sifatlarni tarbiyalashga yo'naltirilgan pedagogik texnologiyalar ko'rsatib o'tilgan. Ishda amaliy misollar, trening mashg'ulotlari va interfaol metodlardan foydalanish yo'llari asoslab berilgan.

Аннотация: В работе рассматриваются вопросы развития навыков управления конфликтами у будущих педагогов, возникающих в их будущей профессиональной деятельности. Проанализированы различные конфликтные ситуации, возникающие в образовательном процессе, их причины и последствия, разработаны методы предупреждения и конструктивного разрешения конфликтов. Показаны педагогические технологии, направленные на развитие коммуникативной компетентности, воспитание таких личностных качеств, как эмпатия, самообладание, умение идти на компромисс. Обоснованы практические примеры, тренинги и способы использования интерактивных методов.

Kalit so'zlar: konflikt, boshqarish, pedagogik faoliyat, kommunikativ kompetensiya, empatiya, murosaga, interfaol metod.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning iborasi bilan aytganda, "Sayyoramizning ertangi kuni, farovonligi farzandlarimiz qanday inson bo'lib kamolga yetishi bilan bog'liq. Bizning asosiy vazifamiz - yoshlarning salohiyatini namoyon qilishi uchun zarur sharoitlar yaratish, zo'rovonlik g'oyasi "virusi" tarqalishining oldini olishdir". Buning uchun esa avvalo ta'lim tizimida, ayniqsa o'qituvchilar tayyorlash tizimida bir qator islohotlar o'tkazish ehtiyojini yuzaga keltiradi.

Madaniyatning yuqori darajasi, bilimdonlik va aql-zakovatning yuksak ko'rsatkichi. O'z faniga doir bilimlarning mukammal sohibi. Pedagogika va psixologiya kabi fanlar sohasidagi bilimlarni puxta egallaganligi, ulardan kasbiy faoliyatida foydalana olishi. O'quv - tarbiyaviy ishlar metodikasini mukammal bilishi. Pedagogik mahorat tizimi quyidagi o'zaro bir-biri bilan bog'liq bo'lgan asosiy komponentlardan iborat: Pedagogik insonparvarlik talablariga bo'ysunishi. Kasbga oid bilimlarni boshqa fanlar bilan

**TALIM STRATEGIYASI: YUQORI MALAKALI BO'LAJAK PEDAGOG
KADRLAR TAYYORLASH ISTIQBOLLARI**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
21.10.2025

aloqadorlikda mukammal bilish. Pedagogik qobiliyatga ega bo'lish. Pedagogik texnika sirlarini puxta egallash kabilar.

O'qituvchilik mahorat o'qituvchilar va tarbiyachilarga pedagogik ijodkorlik, pedagogik texnika, ta'lim - tarbiya jarayonida o'qituvchi va o'quvchilarning o'zaro hamkorligi, muloqot olib borish taktikasi, nutq madaniyati, tafakkuri, tarbiyachining ma'naviy - ma'rifiy va tarbiyaviy ishlarini tashkil etish va amalga oshirish, bu jarayonda xulq-atvorni va hissiyotni jilovlay olish xususiyatlarini o'rgatadi va o'z kasbini rivojlantirib boruvchi pedagogik faoliyatlar tizimi to'g'risida ma'lumotlar beradi. O'qituvchilik mahorat o'qituvchilarning pedagogik faoliyati zahirida takomillashib boradi.

Kasbiy faoliyat davomida o'qituvchilar turli ijtimoiy va pedagogik vaziyatlarda konfliktlarga duch keladi. Konfliktlar — bu shaxslar yoki guruhlar o'rtasida manfaatlar, qarashlar, maqsadlar yoki qadriyatlar to'qnash kelishi natijasida yuzaga keladigan ziddiyatli holatlardir. Pedagogik jarayonda konfliktlar faqat salbiy oqibatlar keltirmaydi; ular to'g'ri boshqarilganda o'quv jarayonini yaxshilash, o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasida samarali muloqot o'rnatish, hamda kasbiy o'sishga yordam beruvchi ijobiy tajribaga aylanadi.

Bo'lajak o'qituvchilarni konfliktlarni boshqarishga o'rgatish metodikasi bir nechta asosiy yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

Nazariy tayyorgarlik: Talabalarga konflikt tushunchasi, uning turlari, sabablari, rivojlanish bosqichlari va pedagogik jarayondagi xususiyatlari tushuntiriladi. Bu bosqichda konfliktologiya va psixologiya fanlari asoslari o'rgatiladi.

Amaliy mashg'ulotlar: Ro'l o'yinlari, pedagogik situatsiyalarni modellashtirish, muammoli vaziyatlarni yechish mashqlari orqali talabalar real vaziyatlarda konfliktlarni boshqarish ko'nikmalarini shakllantiradilar. Masalan, o'quvchi bilan yuzaga kelgan nizoli vaziyatni konstruktiv tarzda hal qilish mashqlari.

Psixologik tayyorgarlik: Talabalar o'z hissiyotlarini boshqarish, stressga chidamlilik, empatiya va muloqot madaniyatini rivojlantirish bo'yicha mashqlarni bajaradilar. Bu ularni kelajakda real hayotdagi konfliktlarda xotirjam va oqilona qaror qabul qilishga tayyorlaydi. Refleksiya va tahlil: Talabalar o'z harakatlarini va boshqalar bilan muloqotini tahlil qiladilar, xatolarni aniqlash va ulardan saboq olishni o'rganadilar. Bu esa ularning shaxsiy va kasbiy rivojlanishiga xizmat qiladi. Strategik ko'nikmalar: Konfliktlarni oldini olish, konstruktiv yechim topish, murosa yo'llarini qo'llash va muloqot madaniyatini rivojlantirish bo'yicha strategiyalar o'rgatiladi.

Metodikaning samarali qo'llanilishi natijasida bo'lajak o'qituvchilar konfliktlarni aniqlash va tahlil qilish ko'nikmasiga ega bo'ladi ularni konstruktiv tarzda boshqarishni o'rganadi stressli vaziyatlarda hissiyotlarini nazorat qila oladi pedagogik vaziyatlarni ijobiy natijaga yo'naltira oladi. Shunday qilib, bu metodika o'qituvchining kasbiy muvaffaqiyati va samarali pedagogik faoliyatining muhim poydevorini tashkil etadi. Bo'la o'qituvchilarni keyingi kasbiy faoliyatdagi konfliktlarni tekshirishga o'rgatish

**TALIM STRATEGIYASI: YUQORI MALAKALI BO'LAJAK PEDAGOG
KADRLAR TAYYORLASH ISTIQBOLLARI**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
21.10.2025

metodikasi konfliktni bunga, tahlil qilish va samarali echim topishga yordam beradi. Muloqotchanlik ko'nikmasi hamda rolini rivojlantirish, vaziyatni topish va tahlil qilish tajribasii, mediatsiya va negotsiatsiya texnikalarini o'rgatish va simulyatsiya mashg'ulotlari orqali erishiladi. Bunday o'rnatish kasalliklari uchun turli xil kelishmovchiliklarni xolis tahlil qilib, barcha ishtirokchilar uchun foydali bo'lgan echimlarni topishda yordam beradi.

Metodik usullar

Konfliktni aniqlash va tahlil qilish : O'qituvchilar turli konflikt vaziyatlarini tahlil qilish o'rgatiladi. Bungani aniqlash, ishtirokchilarni va sudlov motivlarini tekshirish. Muloqotchanlik ko'rinishini rivojlantirish : Samarali tinglash, yaxshilash va o'z fikrini aniq, hurmatli tarzda bildirish usullari o'rgatiladi. Bu o'qituvchi va o'quvchilarning o'ziga tegishli tushunmovchiliklarga tekshirish yordam beradi. Nazariy va amaliy mashg'ulotlar : O'qituvchilarga konfliktlarni boshqarishning turli nazariy usullari (masalan, yordam, yordam, kompromiss) tushuntiriladi va ularni amaliyotda qo'llash bo'yicha ishlab chiqaradi. Rol o'yinlari va simulyatsiya mashg'ulotlari : Turli xil konfliktli vaziyatlar (o'quvchi va o'qituvchi, o'qituvchi va ota-ona, o'qituvchi va hamkasb o'ziga xos kelishmovchiliklar) simulyatsiya tashkil etish, shunday bo'lajak o'qituvchilar o'zini tutish va muammolarni hal qilish uchun. Mediatsiya va negotsiatsiya texnikalari : O'qituvchilar mediator sifatida harakat qilib, o'quvchilar yoki boshqa ishtirokchilar o'zaro kelishmovchiliklarni hal yordam berish usullarini o'rganishadi. O'quvchilarning psixologiyasi : O'quvchilarning yosh munosabati bilan konfliktga munosabati haqidagi bilimlar o'rgatiladi. Bu o'qituvchilarga vaziyatni to'g'ri yo'lga qo'yish va moslashtirishni belgilashga yordam beradi. Shunga ko'ra, o'qituvchilik mahorat kasbga oid bilim va qobiliyatlarni o'qituvchilarda shakllantirish, ijodkorlikni tarbiyalash, mahorat ko'nikma va malakalarni egallashlari uchun, pedagogik texnika, pedagogik hamkorlik, pedagogik nazokat, nutq madaniyati to'g'risida ma'lumotlar berib boradi. Bu maqsad bo'lajak o'qituvchilarning quyidagi vazifalarni muntazam bajarib borishlari orqali amalga oshiriladi:

1. Bo'lajak o'qituvchilar o'qituvchilik mahoratning nazariy va metodologik asoslari bilan qurollantiriladilar.

2. O'qituvchilik mahorat pedagogik texnika, pedagogik hamkorlik (muloqot), pedagogik nazokat, pedagogik qobiliyat, tarbiyachilik mahorati, ta'lim jarayonini boshqarish, nutq madaniyati, tarbiya texnologiyasi, pedagogik ijodkorlik, refleksiya kabi tarkibiy qismlari to'g'risidagi bilimlar tizimini egallaydilar.

3. Bo'lajak o'qituvchilar milliy urf-odat va an'analarimizda va O'rta Osiyo mutafakkirlarining boy ijodiy meroslarida aks etgan o'qituvchilik mahorat sirlarini mustaqil egallashga nisbatan o'zlarida ehtiyoj va havasni rivojlantirib boradilar.

**TALIM STRATEGIYASI: YUQORI MALAKALI BO'LAJAK PEDAGOG
KADRLAR TAYYORLASH ISTIQBOLLARI**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
21.10.2025

4. Egallangan pedagogik-psixologik va metodik bilimlar, ko'nikma va malakalar to'g'risidagi ma'lumotlar asosida har bir bo'lajak o'qituvchi o'zining shaxsiy pedagogik mahoratini shakllantiradi.

5. O'quv-tarbiyaviy jarayonni jahon andozalariga xos so'nggi zamonaviy metod va shakllar asosida tashkil etish va boshqarishni amalga oshirishning nazariy va amaliy asoslarini muntazam o'zlashtiradilar.

6. O'qituvchilar o'z kasbiy mahoratlarini takomillashtirishlari uchun shaxsiy-ijodiy malaka oshirishning shakl, usul va vositalarini egallaydilar.

7. O'qituvchilik mahoratining mohiyati, funksiyasi, tuzilishi to'g'risida o'qituvchilar uzluksiz ma'lumotlarni o'rganib boradilar.

8. Yuksak zamonaviy axborot texnologiyalari va portal tizimidan erkin foydalanish asosida o'z kasbiy mahoratlarini shakllantiradilar.

Xulosa qilib aytganda bo'lajak o'qituvchilarni kelgusi kasbiy faoliyatidagi konfliktlarni boshqarishga o'rgatish metodikasi — zamonaviy pedagogik tayyorgarlikning muhim yo'nalishlaridan biridir. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, konfliktlar pedagogik jarayonda tabiiy hol bo'lib, ularni konstruktiv tarzda boshqarish ko'nikmalari o'qituvchining samarali faoliyati uchun zarurdir. Metodika doirasida talabalarga nafaqat konflikt tushunchasi, sabablari va turlari o'rgatiladi, balki ularni hal etishning amaliy ko'nikmalari shakllantiriladi: ro'l o'yinlari, situatsion mashqlar, treninglar orqali talabalar real vaziyatlarda o'zini tutishni o'rganadilar. Shuningdek, psixologik tayyorgarlik va refleksiya mashqlari orqali hissiyotlarni boshqarish, empatiya va muloqot madaniyatini rivojlantirish imkoniyati yaratiladi. Natijada bo'lajak o'qituvchilar: konfliktlarni aniqlay oladigan, ularni konstruktiv tarzda boshqaradigan, murosaga kelish va samarali muloqot qilish ko'nikmalariga ega shaxs sifatida shakllanadi. Bu esa ularning kasbiy faoliyatini samarali va ijobiy natijalar bilan olib borishlariga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 27 fevraldagi "Pedagogik ta'lim sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4623-son qarori // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. – T., 2020. – 28 fevral.

2. Ishmuhamedov R.J., Yuldashev M.A. Ta'lim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar (ta'lim tizimi xodimlari, metodistlar, o'qituvchilar, tarbiyachi va murabbiylar uchun o'quv qo'llanma) - T. 2017

3. Холикова, Д. (2021). Укдтишда комппетенциявий ёндавшув самарадорлигини ташхислаш имкониятлари. Общество и инновации

4. Azizxodjayeva N.H. "Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat" – Toshkent: TDPU, 2017

**TALIM STRATEGIYASI: YUQORI MALAKALI BO'LAJAK PEDAGOG
KADRLAR TAYYORLASH ISTIQBOLLARI**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
21.10.2025

5. Karimov A. “Konfliktologiya va pedagogik muloqot” – Toshkent: TDPU, 2019. 142 bet.
6. Rahimov D. “Kasbiy pedagogik faoliyatda nizolarni boshqarish” – Toshkent: Fan, 2017

